

31. ԼԻՎՈԹՈՒՆԸ ԿՈՐԶԻԼ ՉԻ

Մին հարուստ, հընգըրասներ մարթ մին օր հընան կնգանը նհընտ տոն ա կյամ շոռ կյանլ։ Եշում ա, տընսնում մին շահիլ տղա հընան կըրմունչան քըցնվ կյետը։ Տա վազ ա տամ նի մընում կյետը, էտ տղըն տոն օնում։ էտ տղան վընր օշը կլնխն ա հըվաքում, տրան ասում ա.—*եհ* ինձ կյետան տոն կալիք, մին ա, պիտի նորից ինգյիմ կյետը, ինձ ըսպանեն։ էտ տոն օնողը հըրցնում ա.—*Տու հալա էտքան շահիլ, դանդըտ հինչ ա, հինչու հետե* յըս օզում քեզ ըսպանեն։ Տա ասում ա.—*Ես ինչիներ ըմ, մին մընժ, լնվ շենք ըմ շիննլ, էն էլ տական քանդվնլ ա, էտ շենքը պիտի նորըմինան շինիմ, ամմա օժ շօնընմ, պիտի կուտնընըս կըպտեն, տանեն տոնումն, ընդընդ էլ պիտի վըսկուտենս փթեն, մընոնենմ, լնվն էն շի, վընր ինձ ըսպանեն, տոնումնմը էտքան տանջվիմվուշ։ էտ մարթն ասում ա.—Քեզ մին քսակ վընսկն յըմ տամ, քինն շենքը նորից շինի, է՛լ հինչ ըս օզում, քեզ տամ։ Տա թա՝ կնեգյըտ ըմ օզում։ Տա մին քսակ վընսկեն տամ ա, կնեգյն էլ նհընտը, ինքյը տերտակ կյամ տոն։*

Տրանա հողը մին տարե յա անց կենում, էրկու տարե յա անց կենում, հենգյ ա անց կենում, թա վեցը, տահանց անա վընչ նամակ ա կյամ, վընչ էլ խաբար։ էտ մարթը ծընոքեն իլնժ փողերը լոխ հնգըրմալի ցրե ա տամ, ինքյը եխտուտ, հըղորտված շուրերավ քիննմ շոռ կյամ, վընր տահանց քթենա, տընսնա՝ հինչ ըն տընուալ։

Շոտ կյանքով քյիննամ ա հրսնում էն քաղաքը, վրերդեղ էտ ինչիներն ա ապրում: Լըրցըփորց ընելավ տրա տոնը քթենում ա, տրեսնում տոնը քյիլիդավ քըլլած: Քյիննամ ա գուրծատեղը քթենում, տրեսնում էն մըրթըկնեզը ուրուր կուռնա փըռնած կյամ ըն: Վըր կյամ ըն կոխկավն անց կենում, իրեսեն եշում էլ չըն: Ասում ա.—հմլըսթ ինձ տրեսալ չըն, կարճ հըղըցավ քյիննամ ա տահանց ըոքչին վըենը կենում, տրեսնում՝ կյամ ըն ուրան ըոքչավը անց կենում, սոաուփուա քյիննամ: Տրան տենակ թխընս, մըռն շար կնթիլ:

Ասում ա.—Դե՛, էլ զուր ա ապրելը: Զաշմիշ իլնծ քյիննամ ա վազդալը, վազոնան՝ մոառանում ա, վըր ուրան քցի տակը, ըսպանն: Էնեց էտ վախտը շամադանը ծընոքեն մին ջահիլ տղա ուրան մոառանում ա, ասում.—էս շամադանը քշտիտ պահե, կյամ ըմ: Տա հտ ա տրեսնում, վըր շամադանեն եշի, էտ տղան ետ ա տրեսնում, քյիննամ: Անց ա կենում մին սըհաթ, էրկու սըհաթ, հենգյ-վեց սըհաթ, մին սաղ օր, էտ շամադան պիրող տղան կյամ չի: Տա ասում ա.—էս շամադանը վըր էսքան ծանղըր ա, մին պեց անընմ, տրեսնամ մաշին հինչ կա: Պեց ա անում, տրեսնում շամադանը լիզը վըեսկե...

Չամադանը յոր ա օնում, քյիննամ: Տանում ա էտ վըեսկավը էն ինչիներեն տանը ըռաշին մին հոնց տոն շինում, վըր նրա յիրա շոք ա անում: Քշտին էլ մին մըեծ դոնքյան ա պեց անում, ըսկսում առուտուր անըելը, օրը օրեն յիրն հըրուստանում, փող կյոնում: Մին պառավ կնեզ էլ յոր ա օնում էտ դոնքյանումը պեն ընելի հետե: էտ պըռավեն էլ մին շատ դմաշանգյ ախճիգյ ա իննմ, տա միշտ քյիննամ ար-կյամ, մորը նան ուրան հետե հաց ար շինում, պիրում:

Մին օր էլ էտ հացեն յիրա խոսկ ա պեց ինում, տա պըռավը-են ասում ա.—Սա էս քըղաքումը մին դարիք մարթ ըմ, վընչ մին պարիկամ չօնեմ, իմ պարիկամը տուք ըք, օղում ըմ, վըր տու քու ըխճըկանըտ նըհտ իմ պըլատումն ապրես, տու ինձ մար տրես, ես քեզ՝ տղա:

Պառավն ըխճըկանը նըհտ կյամ ա տընղ ապրում: էտ դոնքյանը տրեսնում ա քըղաքեն աշկը:

Մին օր էլ էտ տղան կյամ ա պըռավըեն կոշտը, ասում.—Ինձ տոն-տընղ, կնեզ, խոխա յա հարկավըր, վըրքան մտածում ըմ,

՝ Ղարաբաղի բարբառով «վազոն» կոչում են նաև գնացքը (Մ. Բ.):

քու ախճիգլըտ լոխճընան լնվն ա, հինչ կա՞սընա: Պառազն ասում
ա.—Տուք ըք գլնիդնմ, թա տուք ուրուր կըսիրիք, ուրուր նհընա
կապրեք, հա մենակ կարող ըմ օրհնել, վըհր մին պերցու ծիրա-
նաք, ծիրիք, ծաղկիք, զուրանաք:

Տղան թա՛ հա օգում ըմ էն մին շերեթը հըրսանեք անընմ,
հունց հըրսանեք, վըհր սաղ քըղաքումը ըպրուղնեն մնան պիրըն-
նեն պից կալած, դոնշմանիս աշկն էլ օգում ըմ հանած ինիմ:

էտ տղան ուրուրուր զրուցին վախտը թոխտ ա յոր օնում,
ըսկսում, հու վըհր հըրսանեք պիտի կյա, նահանց ընումեն կյի-
րոտելը Օղում ար, վըհր հըրսընքեն ինչիներեն ձին շի տա: Պա-
ռազն ասում ա.—Մոտե հըրեանը հեռու պարիկաման լնվ ա, վըհր
դոնշման էլ ինի, կյիրի, թող կյան:

Հըրսանեք ըսկսում ըն, ամմըն հինչ ըստուներեն յիրն
վըհր ածում: էնքան էլ մարթ ա իննմ, վըհր ասընդ քցիլի տընդ
շի իննմ: Ամմըն կյենաց խմում ըն, հերթը հըսնում ա փըսեն:
Փընսան ըստաքանը յոր ա օնում, ասում. «էս ըստաքանը խմում
ըմ էն մարթին կյենացը, վըհր ուրան կյանքը խնայիլ շի կյետումը
խնխտվող մարթին ըզըգելի հետե, ուրան էլ մին քսակ վընակե յա
տուվալ, կնեգյն էլ նհընտն ա տուվալ, ամմա ետ մարթը մհհնեգյ
նրան պարյօր-պարըլուս էլ շի տամ: էտ մարթը մհհնեգյ ըստընդ
նստած, մըղըհհետ օտում-խմում ա, տրան ճիրան տուս օնողն
էլ հա ըմ, նա յել մըհր հըրեան ինչիներեն ա: Ես կօզընմ, վըհր էտ
շուռուս մարթ մըհր մային ինի վուշ, մարթ միշտ ուրան լիվթոն
ընողըն տընդը գլիդն, սարը սարեն նի շի կյան, մարթը մարթին
նի կըկյան»:

Լոխ ամեքյա մին տընդան հըլիլում ըն, փիս-փիս էտ ինչի-
ներեն անգլնիը եշում: էտ ինչիներեն էլ ըստաքանը յոր ա օնում,
ասում. «Հինչ վըհր իմ հըրեանըս՝ սօրվա հըրսընքեն փընսան ա-
սալ ա, լոխ դմիլ ա: Ես օգում շի մուտանամ խոսընմ նրա հետե, վըհր
հըմանշում ի, ինքյն ինձ շատ լիվթոն ա ըրալ, հա վընչ մին պեն
ըրած ըմ իլնլ: Մհհնեգյ հըրցրեք տընսնամ վըգալումը էն մին
շամադան վընակեն հո՛ւ վա դարկալ, վըհր նրանավ էս պալատը
շինալ ա: Թա գլնիդնմ չըք, գլիդացեք, էն շամադանավ վընակե
դարկողը հա ըմ իլնլ: Հըրցըրեք, տընսնամ ուրան քշտին պեն
անող պառավը հո՛ւ վա: էն իմ մարըս ա, հա ըմ դարկալ, վըհր
ուրան քշմանգյ անըն: Հըրցըրեք՝ տընսնամ սօրվա հըրսընքեն
հառհնը հո՛ւ վա: էն էլ իմ քուրըս ա: Ես էլ ըմ էս ըստաքանը
խմում էրկու ծաղկեն կյենացը, օգում, վըհր միշտ բախտավըհր
ինին, լնվ ապրեն»: